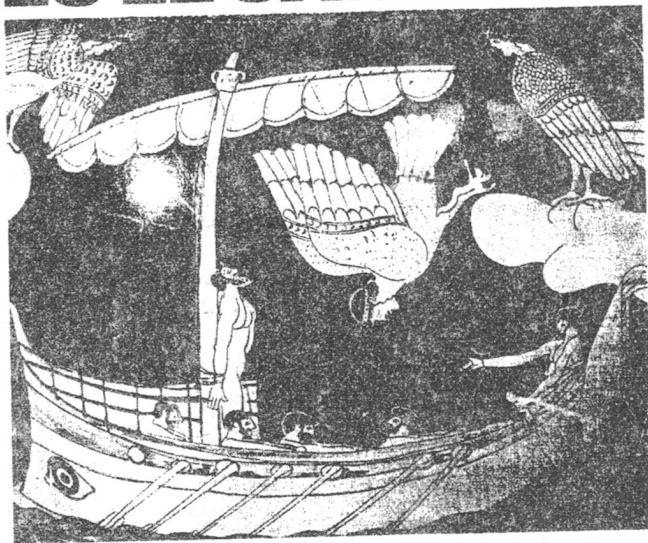

TEODOR SUAU MÉS IMPORTANT QUE LA META ÉS EL CAMÍ

CAPÍTOL SETÈ A L'ILLA D'EÒLIA

De bell nou passaren els dies, entre el cel i el mar. El Viatge es feia llarg, difícil. Molt més que no haurien desitjat els nostres pelegrins, que, un xic desanimats, vivien en la por a causa de les paraules amb què Polifem havia maleït Ulisses.

Fou amb aquests sentiments que es decidiren a provar fortuna a la terra que es presentava davant de la proa de la seva nau.

Havien arribat al país on regnava el Gran Eoli, senyor dels Vents, que els rebé molt amicalment.

Aquella gent era pacífica, treballadora i sabien fer de la seva pau el do preciós de l'hospitalitat als qui arribaven a casa seva.

Eoli organitzà una festa en honor dels estrangers. I féu seure Ulisses entre ell i la reina com a senyal de l'honor que volia que li fos reconegut.

Guerrer com havia estat, se sentí fortament interessat per les aventures i desventures de l'heroi grec. Sobretot, li féu contar amb detall les gestes de la guerra contra els troians.

Ulisses era un bon narrador i amb la seva paraula plena de color captivà ràpidament el cor del rei i de la cort.

L'acollida fraternal fou el millor bàlsam per a les nafres que els viatgers havien acumulat durant les setmanes que ja duien de camí. I es deixaren prendre per

la bondat de la gent d'Eòlia fins a oblidar-se de les malediccions de Polifem.

En acabar el banquet, el rei i la reina es retiraren.

Eoli volgué continuar en privat la conversa amb l'hoste il·lustre.

Fou llavors quan li preguntà quins projectes tenia. On es dirigien ell i els seus companys i si podia fer qualche cosa per ajudar-lo en el seu infortuni.

El cor d'Ulisses s'eixamplà.

Amb llàgrimes als ulls expressà al rei Eoli l'agraïment més sincer i li explicà que l'únic desig que tenia era arribar com més aviat millor a Ítaca. Que temia amb raó els torts que podia ocasionar-li Posidó, el qual sens dubte desitjaria venjar l'afronta del seu fill.

—«No tinguis por —digué finalment Eoli—. Jo et vull ajudar».

I cridà un servidor al qual donà instruccions en veu baixa.

Al cap d'uns breus instants, es presentà el Major-dom de la cort amb un odre de pell de bou que diposità cerimoniosament als peus del rei.

—«Té, Ulisses. Aquest odre conté una col·lecció de vents contra els quals Posidó no té cap poder. Quan et vegis en perill, obre'l i deixa'n sortir un. Ell ja sap el que ha de fer. Estigues segur que et traurà de qual-sevol dificultat. Però vés amb compte amb una cosa: sols tu has d'obrir i tancar l'odre. En cas contrari, hi haurà un desastre. I jo no hi podré fer res».

Ulisses no hi cabia de content.

—«No tinc paraules, gran rei, per mostrar-te el meu agraïment. Que els déus et beneixin, a tu i al teu poble. Que l'abundor ragi del teu palau fins a omplir el darrer racó d'Eòlia, nom que per sempre restarà gravat en el cor de cada un dels meus amics i que jo recordaré i faré recordar cada dia fins a l'hora de la meua mort».

Somrigué complagut el rei davant les paraules entusiastes de l'heroi grec. I pensà en el seu interior que no estaven fets els soldats per pronunciar discursos...

—«M'alegra sentir-te. I comprovar que l'amistat encara és capaç d'engendrar amistat, fins i tot en el cor d'un vell com jo. Jo també et recordaré com algú que m'ha fet el do d'acceptar la meua ajuda a l'hora de recuperar el que més estimes: Ítaca.

Però encara no he acabat!»

Picà de mans i comparegué un home vestit amb les insígnies d'almirall.

—«Aquí tens el cap de la nostra flota. Ell és el més indicat per mostrar-te la ruta millor per arribar a casa teua. Et deixo amb ell. Jo començo a necessitar un bon llit!».

Ulisses s'acomiadà del rei amb una reverència mentre el senyor almirall desenrotllava un mapa i el posava sobre la taula. Amb un punxó de plata anà senyalant els llocs per on aquest havia de passar, traçant sobre el pergamí una línia que d'Eòlia conduïa directament a Ítaca.

Li donà un munt de bons consells i li féu entrega del mapa perquè li servís d'ajut en la resta del viatge. Després es retirà.

El nostre Ulisses, sense pensar en la son, anà a cercar els altres membres del grup i els explicà tot el que acabava de succeir-li. Tots saltaven d'alegria.

Decidiren partir l'endemà en sortir el sol. I dormiren tranquils aquell vespre com feia temps que no ho havien fet.

Tot va anar com una seda en aquella etapa del Viatge. El mapa i les instruccions del senyor almirall d'Eòlia els evitaren errors i voltes. I aquesta hauria pogut ésser la darrera aventura si no hagués passat el que ara us contarem.

Gràcies a l'ordre ple de vents, no trigaren massa a destriar l'enyorada terra pairal. Hi arribaren tan a prop que podien contemplar el fumerals que s'alçaven de les cases de l'estimada ciutat d'Ítaca.

En aquest punt, Ulisses, rebentat de dur el timó que no havia volgut deixar en cap moment per por de la por, es retirà a dormir un poc abans d'enfilars proa cap al port. Sense maliciar-se de res, deixà l'ordre, del qual no se separava, vora el timó.

Fou aleshores quan la resta dels viatgers començaren a posar-se nerviosos.

—«Ulisses ens ha dit que aquest ordre és ple de vent. Deu creure que som bojos! Jo no el tindria tan gelós si només fos vent el que hi ha dintre!»

—«Tens tota la raó. Jo també ho trobo una mica estrany això».

—«No digueu banades! El nostre cap mai no ens ha amagat res. Quan hem estat en perill, ens ha tret sempre les castanyes del foc. Per què ara ens hauria d'enganyar?»

—«Perquè ara té alguna cosa que amagar i abans no!»

—«Només s'oculta una cosa quan interessa molt!»

—«Segur que el rei d'Eòlia li ha regalat aquest ordre, però no ple de vent!»

—«Què vols insinuar?»

—«Que els vents no serveixen per a res. Tothom sap que el vent és vent i prou. ¿Com pot estar-se aquí amagat, quiet, dins un ordre?»

Reflexionaren. Les paraules del darrer que havia parlat desconcertaven la majoria.

La proximitat de l'arribada i el fet de trobar-se amb les mans buides després de tants anys de lluita a Troia els començaven a fer oblidar que, sense Ulisses, cap d'ells no seria ara viu.

I la cobdícia inicià un suau remoreig de les seves ales negres pel cel de la consciència d'aquells homes valents i austers... però humans!

—«Ulisses no ha jugat net!»

Intervingué Nicanor, el més ancià del grup:

—«Per què discutiu i discutiu? De qui teniu por? Estem a punt d'arribar i ens hem de presentar amb les mans buides? Obriu el sac d'una vegada! Si Ulisses ens ha mentit, millor. Nosaltres ho sabrem. I si, com tots pensem, el sac és ple d'or, ara que dorm és el millor moment per sortir de dubtes. Serà fàcil desfer-nos també d'ell: un menys a repartir!»

I prenent l'ordre del costat del timó, començà a des- cordar-lo nerviosament.

Encara no l'havia acabat d'obrir quan esclatà una tronadissa feresta i com una mena de terbolí sortí de la boca de l'ordre. En un segon el cel fou de plom i la ventada caigué furiosa sobre la pobra nau, que començà un ball violent sacsejada per les onades. Un cop de mar s'emportà el pal de soca-rel mentre la vela desapareixia feta mil bocins.

Ulisses es despertà.

Corprès, intentà alçar-se quan una ona negra el llençà una altra volta a terra.

Així com pogué, de grapes, s'atansà al timó que girava, abandonat, sense esma ni control. S'hi abraonà i fou llavors que veié l'ordre buit als seus peus. Ho comprengué de seguida. Una glopada de ràbia calenta li omplí el cervell. Ja no hi havia remei! Ítaca havia desaparegut de l'horitzó. Calia salvar la pell a totes pas- sades. Si era possible, pensà Ulisses.

Es posà a cridar i a donar ordres.

Els homes treien, amb grans esforços, l'aigua que inundava el vaixell. Malmenats per la tempesta, s'afer- raven a la coberta per no ésser engolits per les aigües esvalotades. Alguns caigueren i ja no els veieren mai més.

Lluitaren així dos dies i dues nits. A la matinada del tercer, exhausts, en el límit de les seves forces, tocaren terra altra vegada a Eòlia. Quan es disposa- ven a desembarcar, un missatger del rei demanà per pujar a la nau i parlar amb Ulisses.

—«No sou benvinguts, digué. Heu tingut la vostra oportunitat i l'heu perduda. El nostre rei ja et va ad- vertir. Ara t'envia a dir que no vol saber res d'una gent incapaç de complir el que havíeu pactat. I que per això s'ha fet mereixedora de la ira dels déus. Podeu des- cansar, si voleu. Us ha fet portar menjar i beguda. Però no baixeu de la nau. No us vol veure».

El desconhort caigué sobre els nostres amics. No tenien altra sortida que assumir les conseqüències d'un tan tràgic error. Ulisses no en parlà amb la resta de supervivents. No hi havia gaire a dir. Tanmateix, la lliçó estava apresada: Ítaca, una vegada més indefini- dament llunyana, darrera un horitzó que es cobria de mals presagis.

CAPÍTOL VUITÈ
TENIR O ÉSSER?

Els humans solem cometre un error fonamental. No té res d'estrany: tot ens empeny a fer-ho. És aquest: creiem que com més tenim, més som. Moltes vegades m'he preguntat el perquè d'això. I és que som molt febles, nosaltres. I, per afegitó, vivim en un món hostil. Necessitem vèncer d'alguna manera la nostra indefensió radical.

Ens veiem obligats a protegir-nos. De nosaltres mateixos. Dels altres. De les situacions. Del temps.

Comencem a posar coses i més coses entre nosaltres i els altres. Ens fem la il·lusió que d'aquesta manera podrem viure tranquils. Que serem respectats. Reconequem.

Ens equivoquem.

Fixa't en l'evolució dels éssers.

Reflecteix un procés d'afebliment. Un augment de debilitat enfront del medi.

La pedra és dura. La roca. Els metalls. Mals de moure i d'espantillar. No tenen vida.

L'arbre és més fluix que la pedra.

I més fort que qualsevol animal.

No has sentit parlar dels dinosaures, ara que tornen a estar de moda? Ben dotats de defenses, sòlids, de pell cuirassada. Resultaren inviables.

D'entre totes les espècies, l'animal humà resulta el més fràgil.

Què en penses?

Sens dubte, que es dona una llei en la naturalesa: a major qualitat de vida, menor duresa. Menys protecció.

Així és als orígens.

Per tant, en el subconscient.

Ben normal, doncs, que l'instint de conservació, el més fort dels impulsos vitals, es confongui amb l'instint de possessió.

Sembla que el procés hagi de canviar de signe ben aviat: com més humà, més ben preparat per acumular artefactes que amaguin la feblesa fonamental. Cal superar la por a ésser aniquilats. La solució més oportuna: el recurs a la força.

És el regne del tenir. De l'acumular. De posseir.

I aquí, penso jo, és on errem el tret.

Tenim por.

Por de perdre el que tenim.

Por de no ésser reconeguts.

Por a desaparèixer en el terbolí de les violències en què la lluita per la vida ens obliga a submergir-nos.

Una por justificada, com veus. En proporció directa amb la nostra feblesa inicial.

Però mal resolta.

Escolta les paraules plenes de seny de la Bíblia.

Diuen que, al principi, quan encara les coses són el que han d'ésser i el món un Paradís, hi ha un home i una dona nus.

En el lloc de la por, la transparència. I la comunió.

El vestit és la conseqüència del pecat.

Una primera fractura.

Una primera separació.

Un obstacle primordial entre el jo i el tu.

Un primer artefacte que encobreix, dissimula, allunya.

Una primera cosa que et poden prendre!

La història que segueix conta els esforços de la humanitat per robar-se els vestits, per tenir més i més vestits.

L'objectiu de la vida s'ha convertit a prendre als altres el que ells tenen i jo no. A tenir cada vegada més. El favor de Déu. Una torre on refugiar-se. Unes armes per defensar el que he aconseguit amb esforç. Unes propietats que em fan ésser respectat. I així fins a l'infinit: fins al diluvi!

Val qui té.

Val més qui més té.

Fins al punt d'identificar el gruix d'un individu —la seva glòria— a partir del seu pes: l'or, la plata, les pedres precioses que porta a sobre. Corones, medalles, collars...

El pes d'un home dona la seva valoració social!

Graciós, oi?

Fins que arribem a l'Home Nou, al Déu-amb-nosaltres: un pobre crucificat... nu.

De nuesa en nuesa es juga la nostra humanitat.

La més primitiva imatge d'un cristià es troba a la paret d'una catacumba romana. El dibuix d'un home que prega amb les mans alçades, buides. No cal presentar-se al Déu de Jesús amb les mans plenes per guanyar el seu favor, que seria el més lògic. No. Amb unes mans buides. Al cristià li cal el difícil aprenentatge de buidar les seves mans. Perquè sols unes mans buides poden estrènyer altres mans freturoses de tendresa.

Recordes l'anècdota de l'aprenent de monjo?

Un dia s'acostà al mestre i li digué:

—«Per què insistiu tant en la pobresa?»

Per tota contesta el mestre li mostrà la seva biblioteca. El novici era afectat de llegir. I li donà permís perquè s'emportés tots els llibres que volgués.

Quan en tingué els braços i les mans plens, el mestre li féu:

—«Ara, dona'm una abraçada».

Evidentment no pogué.

O els llibres. O l'abraçada.

No valem pel que tenim.

Per una raó.

La vida és relació. Intercanvi amb el medi. Amb els altres éssers.

La relació de la pedra és minsa. Per això la seva vida és pobra. Reduïda al pur existir. Sense llibertat. Sense consciència.

La relació de l'animal és molt més intensa. Per això és més rica. Però encara es troba closa en les fronteres de l'instint.

Sols la vida dels humans és capaç de superar les barreres i els obstacles. I dirigir-se al nucli. Cercar el tu que permet el diàleg fecund de l'amor. Per això la vida humana és vida en tot el sentit del mot. Per això és do.

Valem pel que som capaços de donar.

Els homes d'Ulisses cometeren l'error fonamental.

La cobdícia mata fins l'amistat més antiga.

La por de presentar-se als seus amb les mans buides retarda l'arribada.

La set de tenir fa impossible el Viatge.

El converteix en una caravana comercial.

On l'altre no és l'altre, sinó el possible venedor-comprador.

On l'altre és l'enemic: el que ell té no és meu. No ho puc tenir jo. És l'obstacle a la meva voluntat de posseir. Perquè sols quan ho tindrà tot seré en plenitud. Un somni d'immortalitat: sereu com déus!

L'alternativa és clara.

Fes de la teva vida un do constant.

Dóna el que tens, el que vals, el teu temps, el que saps. Dóna't a tu mateix. Aleshores tindràs vida. Seràs lliure. Tot l'univers viu —estels, muntanyes, flors, mar— serà teu.

No ho oblidis: l'acció que t'acosta a Ítaca és l'acte de compartir. De construir el ser sobre el tenir.

EL VIATGE AMB JESÚS

Jesús de Natzaret et posa davant teu allò que ets i que sovint no veus perquè tens els ulls enterbolits. La Bona Nova consisteix a mostrar-te la veritat de tu mateix, de la relació amb els altres, amb les coses. Jesús et vol lliure, feliç. La set de posseir et fa mal. T'enganya. És un miratge de males conseqüències.

Ell sap que la vida és do. Per això el nucli del seu missatge és el do sense mesura. Per això et convida a despullar-te. A desarmar-te. Et convida al do com a forma elemental de l'amor. Aprèn a ésser com Ell home-per-als-altres.

— Jn. 6,1-15: Quan cada un es reserva el pa per a ell sol, no hi ha pa per a tots. Els uns en tenen de sobra i altres passen gana. Quan cada un s'oblida de la pròpia fam i dona del seu pobre tros al germà, llavors en sobra. El miracle és quan un es decideix a donar el seu pa en lloc de conservar-lo per por de no tenir-ne a bastament.

«Després d'això, Jesús se n'anà a l'altra vorera de la mar de Galilea, la mar de Tiberiades. El seguia molta gent, perquè veien els signes prodigiosos que feia amb els malalts. Jesús pujà a la muntanya i s'hi assegué amb els deixebles. S'acostava la Pasqua, la festa dels jueus. Jesús alçà els ulls, va veure la gentada que anava arribant i demanà a Felip: "¿On comprarem pa perquè puguin menjar tots?" Ho demanava per veure què hi deia Felip. Jesús ja sabia què volia fer. Felip li respongué: "Necessitaríem molts de diners per poder donar només un tros de pa a cadascun". Un dels deixebles, Andreu, el germà de Simó Pere, diu a Jesús: "Aquí hi ha un noi que té cinc pans d'ordi i dos peixos,

però, què és això per a tanta gent?" Jesús digué que fessin seure tothom. En aquell indret hi havia molta herba i s'hi assegueren. Eren uns cinc mil homes. Jesús prengué els pans, digué l'acció de gràcies i els repartí entre tota la gent asseguda. Això mateix va fer amb els peixos.

I en repartia tant com en volien. Quan tothom quedà satisfet, digué als deixebles: "Recolliu allò que ha sobrat, que no es faci malbé". Ho recolliren i, de les sobres d'aquells cinc pans d'ordi, n'ompliren dotze coves. Quan la gent va veure el prodigi que Jesús havia fet, començà a dir: "Aquest home és certament el Profeta que havia de venir al món". Jesús, sabent que anaven a apoderar-se d'ell per fer-lo rei, es retirà tot sol a la muntanya».

— Mc. 14, 22-28: Trencar el pa, compartir el vi. Fer-se bocins pels altres. No tenir por de vessar el vi a l'hora d'abocar-lo en la copa de l'altre. Vet aquí el que resumeix el secret de Jesús. El nucli del seu missatge. El que et convida a tu a fer. L'eucaristia és la memòria del do sense mesura de Jesús, única via vers la resurrecció.

«Mentre menjaven, prengué el pa, digué la benedicció, el partí, els el donà i digué: "Preneu-lo: això és el meu cos." Després prengué un calze, digué l'acció de gràcies, els el donà i en begueren tots. I els digué: "Això és la meva sang, la sang de l'aliança, vessada per tots els homes. Us ho dic amb tota veritat: Ja no beuré més d'aquest fruit de la vinya fins al dia en què en beuré de novell en el Regne de Déu".

Després de cantar l'himne, sortiren cap a la muntanya de les oliveres. I Jesús els digué: «Tots tindreu un desengany, perquè l'Esclusura diu: "Mataré el pastor, i les ovelles es dispersaran". Però, quan hauré resuscitat, aniré davant vosaltres a Galilea».

— Mc. 15,33-39: Jesús a la creu mor nu i sol. Ho ha donat tot. També el seu esperit: l'última gota de vida. Aleshores es produeix el miracle de tots els miracles.

Aquest home és vertaderament el fill del Déu-Amor. Esdevenim déus en la mesura que ens despullem.

«Arribat el migdia s'estengué per tota la terra una fosca fins a mitjan capvespre. I a mitjan capvespre Jesús cridà amb tota la força: "Elohi, Elohi, lemà sabactani?" Que traduït vol dir: "Déu meu, Déu meu, ¿per què m'heu abandonat?" Alguns dels qui eren allà deien: "Mireu com crida Elies". Un corregué, xopà de vinagre una esponja, la posà al capdamunt d'una canya perquè begués i deia: "Deixeu, a veure si ve Elies a desclavar-lo". Jesús pegà un gran crit i expirà. En aquell moment la cortina que tancava el santuari s'esquinçà en dos trossos de dalt a baix. El centurió que estava dret davant ell, quan va veure com havia expirat digué: "És veritat; aquest home era Fill de Déu».

ALTRES TEXTOS

— 2Reis 4,1-5: El fet de compartir tot el que té, sense esperar res a canvi, fa que la vídua passi de la necessitat a l'abundor.

— Lc. 6,30-38: la gramàtica del deixeble: la gramàtica d'aprendre a donar i donar-se.

— Jn. 2,1-11: omplir les gerres d'aigua fins al coll és el gest que possibilita el miracle de convertir l'aigua en vi.

SALMS PER A LA PREGARIA

— Salm 16 (15): l'herència del just és el Senyor. No cal tenir altres béns.

— Salm 23 (22): el qui té l'amor del Senyor no fretura altres béns.

— Salm 91 (92): la confiança en el Senyor és el millor recés contra les adversitats.